

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 23/20
Luksemburgā, 2020. gada 3. martā

Spriedums lietā C-125/18
Marc Gómez del Moral Guasch / Bankia SA

Spānijas tiesām ir jāpārbauda, vai noteikums, kurš ir ietverts hipotekārā aizdevuma līgumos un kurā ir paredzēts piemērot mainīgu procentu likmi, kas ir balstīta uz Spānijas krājbanku indeksu, ir formulēts vienkāršā un skaidri saprotamā valodā

Ja tās secina, ka šis noteikums ir negodīgs, tās nolūkā aizsargāt patērētāju no īpaši nelabvēlīgām sekām, kas var izrietēt no aizdevuma līguma spēkā neesamības, šo indeksu var aizstāt ar Spānijas tiesību aktos paredzētu papildinošu indeksu

Spriedumā *Gómez del Moral Guasch* (C-125/18), kas pasludināts 2020. gada 3. martā, Tiesas virspalāta atzina, ka **patērētāja un pārdevēja vai piegādātāja noslēgta hipotekārā aizdevuma līguma noteikums, saskaņā ar kuru procentu likme, kas ir jāmaksā patērētājam, atšķiras atkarībā no atsauces indeksa, kurš ir balstīts uz Spānijas krājbanku hipotekārajiem aizdevumiem** (turpmāk tekstā – “atsauces indekss”), ja šis indekss ir paredzēts Spānijas tiesībās, **ietilpst Direktīvas par negodīgiem noteikumiem¹ piemērošanas jomā. Šis noteikums neatspoguļo obligātas tiesību aktu normas šīs direktīvas 1. panta 2. punkta izpratnē.** Tiesa arī precizēja, ka **Spānijas tiesām ir jāpārbauda, vai šāds noteikums ir formulēts vienkāršā un skaidri saprotamā valodā, neatkarīgi no tā, vai Spānijas tiesībās ir tikusi īstenota dalībvalstīm piedāvātā iespēja saskaņā ar direktīvas 4. panta 2. punktu paredzēt, ka noteikuma negodīgā rakstura vērtējums neattiecas arī uz līguma galvenā priekšmeta definīciju.** Ja šīs tiesas secina, ka šis noteikums ir negodīgs, tā nolūkā aizsargāt patērētāju no īpaši nelabvēlīgām sekām, kas var izrietēt no aizdevuma līguma spēkā neesamības, šo indeksu var aizstāt ar Spānijas tiesību aktos paredzētu papildinošu indeksu.

Šis spriedums ir saistīts ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko ir iesniegusi *Juzgado de Primera Instancia n° 38 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 38, Spānija). *Marc Gómez del Moral Guasch* minētajā tiesā cēla prasību saistībā ar tā noteikuma iespējamo negodīgumu, kas attiecas uz mainīgu aizdevuma lietošanas atlīdzības procentu likmi un kas ir ietverts hipotekārā aizdevuma līgumā, kuru viņš bija noslēdzis ar banku *Bankia SA*. Saskaņā ar šo noteikumu procentu likme, ko maksā patērētājs, atšķiras atkarībā no atsauces indeksa. Šis atsauces indekss bija paredzēts valsts tiesiskajā regulējumā un kredītiestādes to varēja piemērot hipotekārajiem aizdevumiem. Tomēr Spānijas tiesa norāda, ka mainīgo procentu indeksācija, kas ir aprēķināta, pamatojoties uz atsauces indeksu, bija mazāk labvēlīga nekā tā, kura tiek aprēķināta, pamatojoties uz vidējo Eiropas starpbanku tirgus likmi (*Euribor*), kas tiek izmantota 90 % no hipotekārajiem aizdevumiem Spānijā, radot papildu izmaksas 18 000 līdz 21 000 EUR apmērā uz vienu aizņēmumu.

Pirmkārt, Tiesa atgādināja, ka noteikumi, kas atspoguļo obligātas tiesību aktu normas, ir izslēgti no Direktīvas piemērošanas jomas². Tomēr Tiesa norādīja, ka, neskarot Spānijas tiesas veicamo pārbaudi, **šajā lietā piemērojamajā tiesiskajā regulējumā attiecībā uz aizdevumiem ar mainīgu procentu likmi nebija paredzēts izmantot oficiālu atsauces indeksu, bet tikai bija paredzēti nosacījumi, kādiem ir jāatbilst “atsauces indeksi vai likmēm”, lai kredītiestādes tos varētu izmantot.** Tādējādi Tiesa secināja, ka direktīvas piemērošanas jomā ietilpst hipotekārā aizdevuma līguma noteikums, kurā ir paredzēts, ka aizdevumam piemērojamā procentu likme ir

¹ Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.).

² Direktīvas 1. panta 2. punkts.

balstīta uz vienu no valsts tiesiskajā regulējumā paredzētajiem oficiālajiem atsauces indeksiem, ko kredītiestādes var piemērot hipotekārajiem aizdevumiem, ja šajā tiesiskajā regulējumā nav paredzēta ne šī indeksa obligāta piemērošana neatkarīgi no līgumslēdzēju pušu izvēles, ne tā papildu piemērošana gadījumā, ja nav atšķirīgas vienošanās starp šīm pašām pusēm.

Otrkārt, Tiesa aplūkoja valsts tiesas pilnvaras, kādas tai ir, pārbaudot noteikuma, kas attiecas uz līguma galveno priekšmetu, pārskatāmību. Direktīvas 4. panta 2. punktā ir paredzēts, ka noteikumu negodīguma novērtējums neattiecas uz līguma galvenā priekšmeta definīciju, ja šie noteikumi ir formulēti vienkāršā, skaidri saprotamā valodā³. Spānijas tiesa interesējās par valsts tiesas iespēju, pat ja šī direktīvas tiesību norma nav transponēta valsts tiesībās, pārbaudīt, vai tāds noteikums kā strīdīgais noteikums atbilst šajā direktīvā paredzētajai pārskatāmības prasībai. Šajā ziņā Tiesa uzsvēra, ka līguma noteikumiem vienmēr ir jāatbilst prasībai par vienkāršu un skaidri saprotamu formulējumu⁴. Šī prasība, kā uzskata Tiesa, ir piemērojama tostarp tad, ja noteikums ietilpst iepriekš minētās tiesību normas piemērošanas jomā, pat ja attiecīgā dalībvalsts, kas šajā gadījumā ir Spānija, šo tiesību normu nav transponējusi valsts tiesību sistēmā. No tā izriet, ka **dalībvalsts tiesai vienmēr ir pienākums pārbaudīt, vai līguma noteikums, kas attiecas uz līguma galveno priekšmetu, ir formulēts vienkāršā un skaidri saprotamā valodā.**

Treškārt, Tiesa atzīst, ka, lai izpildītu pārskatāmības prasību direktīvas izpratnē⁵, **noteikumam, kurā hipotekārā aizdevuma līguma ietvaros ir noteikta mainīga procentu likme, ir jābūt ne vien saprotamam no formālā un gramatiskā viedokļa, bet tam arī ir jāļauj vidusmēra patērētājam, kas ir samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs, saprast šīs likmes aprēķina metodes konkrēto darbību un tādējādi, pamatojoties uz precīziem un saprotamiem kritērijiem, novērtēt iespējami būtisko šāda noteikuma ekonomisko ietekmi uz tā finanšu saistībām.** Elementi, kam ir īpaša nozīme šajā ziņā, ir, pirmkārt, apstākļi, ka galvenie elementi, kas attiecas uz šīs likmes aprēķinu, ir viegli pieejami ikvienam, kurš vēlas noslēgt hipotekārā aizdevuma līgumu, minētās likmes aprēķina metodes publikācijas attiecīgās dalībvalsts Oficiālajā Vēstnesī dēļ, kā arī, otrkārt, pārdevēja vai piegādātāja informācijas sniegšana patērētājam par tā indeksa izmaiņām pagātnē, uz kuru pamatojoties tiek aprēķināta šī pati likme.

Ceturtkārt, runājot par valsts tiesas pilnvarām, konstatējot iespējamo līguma noteikuma negodīgumu direktīvas izpratnē, Tiesa atgādināja, ka tas⁶ pieļauj, ka valsts tiesa atbilstoši līgumu tiesību principiem atceļ tāda līguma negodīgu noteikumu, kas ir noslēgts starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, aizstājot to ar papildinošu valsts tiesību normu tādās situācijās, kurās šāda noteikuma atzīšana par spēkā neesošu uzliktu tiesai pienākumu atcelt līgumu kopumā, tādējādi patērētājam radot īpaši nelabvēlīgas sekas. Šāda līguma atcelšanas sekas principā varētu būt tādas, ka tūlīt kļūst atmaksājama aizdevuma atlikusī daļa, kuras apmērs var pārsniegt patērētāja finansiālās iespējas, un tādējādi drīzāk tiktu sodīts patērētājs, nevis aizdevējs, kam līdz ar to nebūs motivācijas atturēties no šādu noteikumu iekļaušanas tā piedāvātajos līgumos. Šajā lietā Spānijas likumdevējs kopš strīdīgā aizdevuma līguma noslēgšanas ir ieviesis "aizstājošu" indeksu, kam, neskarot iesniedzējtiesas veicamu pārbaudi, ir papildinošs raksturs. Šādos apstākļos Tiesa uzskatīja, ka **direktīva⁷ pieļauj, ka tāda līguma negodīga noteikuma spēkā neesamības gadījumā, kurā ir noteikts atsauces indekss aizdevuma mainīgo procentu aprēķināšanai, valsts tiesa šo indeksu aizstāj ar minēto aizstājošo indeksu, kas ir piemērojams tad, ja līguma puses nav vienojušās citādi, ja attiecīgais hipotekārā aizdevuma līgums nevarētu pastāvēt minētā negodīgā noteikuma atcelšanas gadījumā un ja šī līguma atcelšana kopumā patērētājam radītu īpaši nelabvēlīgas sekas.**

ATGĀDINĀJUMS : Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā

³ Direktīvas 4. panta 2. punkts, kas paredz noteikumus par līguma galveno priekšmetu vai par cenas un atlīdzības, no vienas puses, atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas, no otras puses.

⁴ Direktīvas 5. pants.

⁵ Direktīvas 4. panta 2. punkts un 5. pants.

⁶ Direktīvas 6. panta 1. punkts.

⁷ Direktīvas 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts.

esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106